ADAPTABILITATEA PSIHOSOCIALĂ A PERSONALITĂȚII ȘI COMPORTAMENTUL AGRESIV LA TRAFIC

Laura PERJU,

Facultatea de Psihologie Științe ale Educației Sociologie și Asistență Socială

CZU: 159.942:656.1-051:303.4 perjulaura18@gmail.com

Comportamentul agresiv la trafic reprezintă una dintre principalele probleme ale secolului XXI, caracterizat prin masiva urbanizare, creștere a fluxului de mașini, dar și a nenumăratelor accidente rutiere care au loc prin nerespectarea regulilor de circulație rutieră cum ar fi viteza excesivă sau depășirea altor autovehicule neregulamentar, atitudinea față de pietoni și colegii din trafic.

Aflându-se la volan, conducătorul auto trece printr-o gamă variată de stări emoţionale negative ca: iritabilitate, agresivitate, alerta, furia, exaltarea, frica, spaima, anxietate sau tristeţe, din aceste considerente se constată de fapt că echilibrul psiho-social influențează în mod pozitiv sau negativ expunerea la insecuritatea în trafic.

Adaptarea unei persoane în orice mediu este un proces complex, care adesea expune diferite tipuri de schimbări la diferite sisteme ale corpului uman. Ființa umană dispune de o anumită plasticitate, datorită căreia și este cu putință să rămână în acord cu mediul și să mențină echilibrul mediului său interior. În sens particular, conform opiniei lui P. Popescu-Neveanu adaptarea este „ansamblul de procese şi activităţi prin care se trece de la un echilibru mai puţin stabil între organism şi mediu, la un echilibru mai stabil [4].

V.G. Krâsiko explică că în procesul adaptării psihosociale, individul tinde să obțină o armonie, între condițiile de viață și activitatea internă/externă. Pe măsura realizării acestei armonii crește gradul de adaptabilitate al individului [2, p. 121]. Definirea conceptului de agresivitate, analizată în calitate de componentă a cercetării realizate, din perspectiva comportamentului la trafic, s-a dovedit a fi o încercare extrem de dificilă pentru mulți autori. Comportamentul agresiv la trafic este definit de către Scott Geller ,,orice tip de comportament direcționat către rănirea unei alte persoane atât pietoni cât și alți participanți la trafic la un nivel fizic, emoțional sau psihologic fără a se lua în calcul drepturile sau siguranța acelei persoane” [1]. Shuster definește comportamentul agresiv la trafic ca fiind un incident în care un șofer supărat sau nerăbdător lovește intenționat un alt conducător la trafic, în deosebi, un comportament de conducere se consideră a fi agresiv în cazul în care acesta este în mod deliberat de natură să crească riscul de coliziune și este motivat de nerăbdare, supărare, ostilitate și /sau o încercare de a economisi timp [3].

Există numeroși factori care stau la baza apariției comportamentului agresiv la trafic și anume: 1. Factori individuali (vârsta, diferența de gen, inclusiv factori de personalitate, stilul de viață); 2. Factori sociali (mass-media, statutul social); 3. Factori organizaționali (diferențe dintre șoferii amatori și cei cu experiență; ambianța generală a traficului rutier) [5].

Cercetarea realizată are drept scop identificarea relației dintre nivelul de adaptabilitate psihosocială a personalității și a comportamentului agresiv la trafic. În vederea realizării scopului cercetării în cadrul experimentului de constatare au participat un eșantion alcătuit din 109 de conducători auto cu vârste cuprinde între 18 și 60 ani, atât de gen masculin cât și de gen feminin. Pentru a determina relația dintre variabile au fost aplicate următoarele instrumente de investigare: 1. Chestionarul multifactorial de personalitate *Adaptabilitatea*, autori А.Г. Маклаков și С.В. Чермянин; 2. Testul *Diagnosticarea comportamentului agresiv la trafic*, autor L. Deffenbacher (adaptat de C. Hăvârneanu). Astfel, aplicând chestionarele am obținut diferite nivele ale potențialului de adaptare, 4 persoane denotă nivel înalt al potențialului de adaptare, 47 nivel mediu iar 58 nivel scăzut. Totodată, în urma aplicării celui de-al doilea chestionar ce vizează comportamentul agresiv la trafic, 26 manifestă nivel înalt, 56 nivel mediu, 27 nivel scăzut. Subiecții de gen masculin comparativ cu subiecții de gen feminin denotă medii mai înalte pentru variabila comportament agresiv, scala neuro-psihică, scala capacități de comunicare, scala norme-morale și scala potențial de adaptare. Persoanele cu experință în conducere nu denotă nivel înalt al potențialului de adaptabilitate ((t= -1,668; p=0,097); Pentru factorul costul mașinii conducătorii care sunt în posesia mașinilor ieftine manifestă un comportament agresiv la trafic față de conducătorii care sunt în posesia mașinilor mai scumpe.

În concluzie putem spune că în cadrul experimentului de constatarea s-au identificate relații dintre comportament agresiv la trafic și potențialul de adaptabilitate din perspectiva gen, experiență în conducere și costul mașinii.

Referințe:

1. HAIDU, F.A. Manifestarea agresivității la conducătorii auto și modalități de diminuare. Teză de doctor în psihologie, Chișinău, 2024.
2. LUNGU, V. Provocări metodologice în cercetarea psihologică contemporană. În: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/7-15_21.pdf
3. MÎSLIȚCHI, V. Abordări teoretice ale comportamentului agresiv manifestat de tinerii conducători auto. În: Buletinul Ştiinţific al Universităţii de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, nr. 1 (5), 2017. p. 121-135.
4. PALADI, O. Orientările valorice și adaptarea psihosocială a adolescenților, Teză de doctor habilitat în psihologie. Chișinău, 2022.
5. POTÂNG, A., BOTNARI, I. Teorii explicative ale agresivității. În: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe ale Educaţiei), Nr. 5(115), 2018. P. 125-128. ISSN 1857-2103.

Recomandat
***Oxana PALADI**, dr. hab., conf. univ.*